

Motion till riksdagen

1988/89:K426

av Erling Bager m.fl. (fp)

Åtgärder mot videovåld

Videomarknaden har kraftigt ökat under de senaste åren. Allt fler människor, vuxna som barn, kan idag titta på videofilmer i sitt eget hem. Många rapporter visar att barn ser mycket på TV och video ensamma. Ingen vuxen är närvarande och kan förklara det som är svårförståeligt och skräckinjagande för ett barn. Läkare och forskare har påvisat att det myckna TV-tittandet påverkar barnen negativt.

Vid en genomgång av utbudet visar det sig att mycket av innehållet är av klart chockerande budskap. Det är vanligt med både bestialiska mord, sadistisk våldspornografi och frosseri i ockultism. Hur kommer människosynen att påverkas hos de barn och ungdomar av de värderingar som många videofilmer ger uttryck för?

Reaktionerna har på många håll i vårt land varit häftiga mot den suspekta delen av videomarknaden. Många barn sover dåligt och känner sig otrygga. Ungdomar får ibland en förvrängd syn på rätt och orätt. Det råare våldet ute i samhället anses av många ha samband med ett olämpligt videotittande. En växande opinion ute i landet kan iakttas, inte minst från sociala och polisiära myndigheter på lokal nivå. Men ofta har arbetsgrupper – som regel av kvinnor sammansatta – tagit initiativ till aktiviteter och aktioner. Flera kommunfullmäktigeförsamlingar i vårt land har reagerat genom att kräva åtgärder. Långtgående studier har gjorts om effekterna av ensidigt TV-tittande på film som kan anses olämplig och förråande. I Malmö har en stor studie gjorts på ett stort antal barn och ungdom. Man har konstaterat oro och labilitet som en direkt följd av vissa videoutbud. En hög andel anses befinna sig i s.k. riskzon. Över 17 000 föräldrar krävde i ett särskilt upprop särskilda åtgärder.

Kommunfullmäktige i Göteborg tillskrev i november förra året utbildningsdepartementet och regeringen med krav om särskilda åtgärder. Oskarshamns kommunfullmäktige begärde direkt hos statsministern särskilda insatser och liknande hemställan har kommit från kommunalt ansvariga i Kungälv.

I Skövde kommun har sedan något år ett särskilt granskningsråd – utsett av kommunen – försökt följa utvecklingen. Ett flertal anmälningar med fällande påföljd har blivit resultatet. Denna kvinnogrupp mot våld med parlamentarisk förankring i kommunen har energiskt arbetat för en bättre tingens ordning. Bl.a. har man medverkat till en motion till Skövde kommunfullmäktige där man begär att kommunen skall hos regeringen aktualisera särskilda insatser mot videovåldet.

Från många enskilda grupper och folkrörelser har videovåldets negativa påverkan gett anledning till olika former av uttalanden, upprop och direkta framstötningar hos myndigheter och politiker. Det mycket tragiska trippelmordet i Västerbotten i somras utlöste en lokal stor aktion mot våld. Detta upprop har fått många efterföljare. Tydligt är att allt fler känner sig oroade – och ibland maktlösa – över en utveckling som uppenbart är negativ. Denna tvärpolitiska och genomgående reaktion på situationen idag borde allvarligt besinnas från lagstiftarens sida. Vi menar att politiker och ansvariga samhällsorgan måste ta ett större ansvar. De sociala mänskliga hänsynen måste vara vägledande när gränser skall sättas vid utbudet av videofilmer på marknaden.

Ett problem är att alltför många unga människor inte förstår eller vet vilka konsekvenser ett knytnävsslag eller sparkar kan få för en medmänniska. På videofilmen reser sig hjälten och går, verkligheten är fruktansvärt mycket annorlunda. På flera håll har uppföljning gjorts av polisen om våldspröblem med svåra skador i flera fall där det kan spåras ha sin inspiration i den förråande videofilmen. Klart är att en hel del av det videoutbud som kan visas i hemmet är olämpligt att visas för barn och ungdom. Inte sällan visar det sig att föräldrarna är omedvetna om att barnen tittar på olämpliga filmer. I andra fall handlar det om bristande ork och kurage för att stänga av ett skadligt videoutbud.

Det är angeläget att komma tillrätta med de problem som följer i ett förråande videoutbud. Det finns ingen enkel lösning men det är nödvändigt att söka nya vägar. Vi är beredda att acceptera en förhandsgranskning av film som vänder sig till de yngsta grupperna. Visserligen är det förbjudet att saluföra eller hyra ut film med skildringar av sexuellt våld eller tvång. Filmen får inte heller innehålla nära och utdragna skildringar av grovt våld mot människor och djur. En viss uppstramning har skett när det gäller att få videouthyrare som bryter mot lagen fällda men det torde vara en alltför liten del av det negativa utbudet som förhindras. Vidare kan sägas att videovåldslagen inrymmer ett stort mått av osäkerhet. En förhandsprövning av videoutbudet som gäller för t.ex. biografilm skulle förenkla den ekvationen. Det skulle ge en enhetlig bedömning och samtidigt hindra det extrema våldet att släppas ut på marknaden. Vi är medvetna om både principiella och praktiska svårigheter men det är angeläget att finna en eller flera framkomstvägar.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag som begränsar det förråande videoutbudet.

Stockholm den 25 januari 1989

Erling Bager (fp)

Elver Jonsson (fp)

Lars Ernestam (fp)